

[HUR KAN VI VÄXA HÅLLBART?]

Minnesanteckningar från Visionsworkshop kring
framtidens energisystem i Söderköping 2010-03-11

Du kan hitta mer information om arbetet med energiplanen inklusive ytterligare material från workshopen på:

<http://www.soderkoping.se/Nyhetslista-startsidan/Energiplan/>

Energiplanering i Östergötland är ett projekt som stöder de mindre kommunerna i regionerna i att arbetet med att ta fram en energiplan. Mer information om projektet inklusive energimaterial och kontaktinformation finns på:

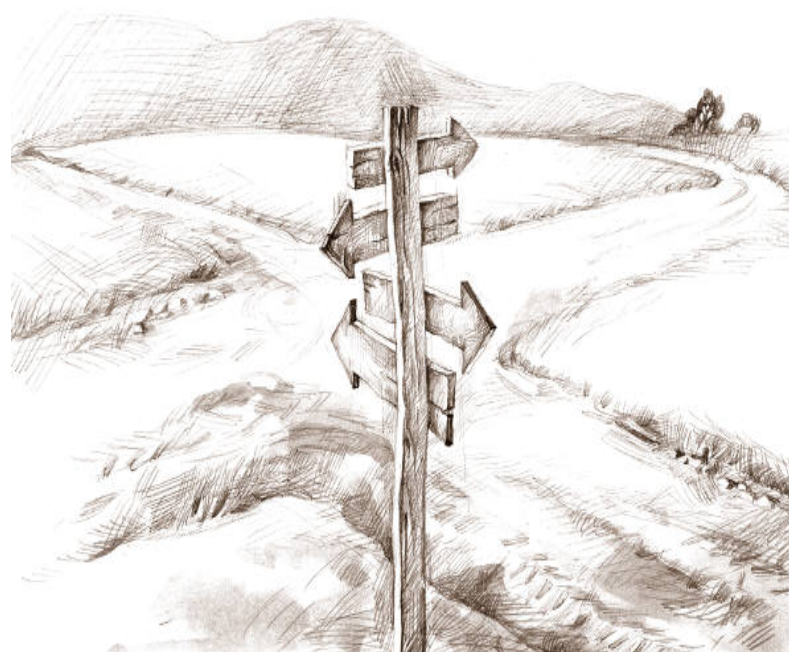
<http://www.iei.liu.se/envtech/samverkan/energiplanera/?l=sv>

Att mötas kring framtiden!

Den 11 mars 2010 möttes politiker och tjänstemän i Söderköpings kommun för en visionsworkshop med temat: *Hur kan vi växa hållbart? Visionsworkshop kring framtidens energisystem i Söderköping*. Utmaningen för dagen var att skapa bilder av framtidens hållbara vardagsliv i Söderköping.

Workshopen är en del av arbetet med att ta fram en ny klimat- och energistrategi för Söderköping. Workshopen genomfördes i samverkan med Mikael Sonesson och Karin Westerberg från det regionala projektet *Energiplanering i Östergötland*.

I den här skriften återger vi hur vi arbetade och vad vi kom fram till under visionsworkshopen. Vi hoppas att skriften ska fungera både som minnesanteckningar för Dig som deltog och som inspiration för Dig som vill engagera dig!

Innehållsförteckning

Att mötas kring framtiden!.....	2
Innehållsförteckning	3
De nationella 2020-målen... ..	4
... möter Söderköpings lokala 2020-mål	5
Var står vi? Vart bör vi?.....	6
Visionsworkshopen: Hur ser det hållbara vardagslivet ut 2020?	7
Framtidens hållbara hushåll.....	8
Framtidens hållbara företag(ande)	10
Framtidens hållbara kommun.....	12
Framtidens hållbara vardagsliv: en sammanfattning	14
Hur går vi vidare? Från visioner till konkreta åtgärder!	15

Mer information om de nationella 2020-målen finner du på:

Naturvårdsverket:

<http://www.naturvardsverket.se/sv/Klimat-i-forandring/Klimatpolitiken/Sveriges-klimatpolitik/>

Miljödepartementet:

<http://www.sweden.gov.se/sb/d/11761#item122232>

Mer om EU:s energistrategiska arbete finner du hos Energimyndigheten:

www.energimyndigheten.se (sök på "2020")

De nationella 2020-målen...

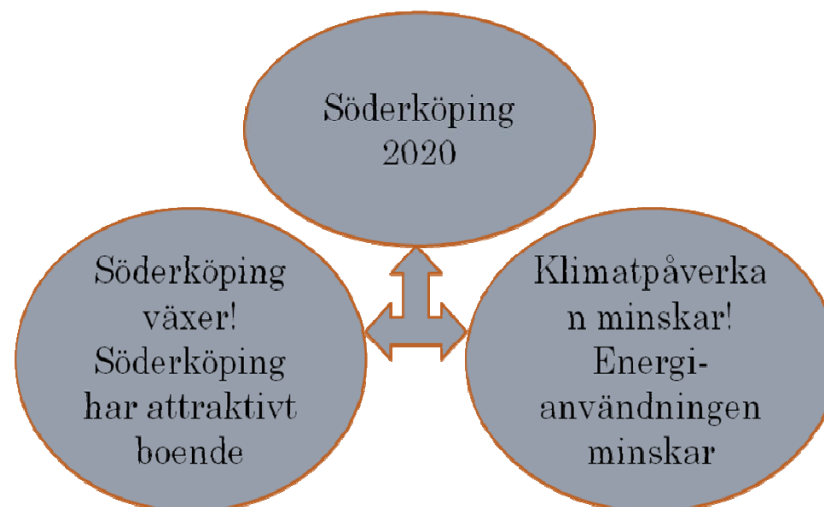
Som en ram kring kommunens arbete med energi- och klimatfrågor finns de så kallade 2020-målen. Detta är strategiska mål antagna av EU och omsatta till nationella mål för Sverige.

I arbetet för att uppnå dessa mål ges kommunerna en central roll. Eftersom mycket av våra vardagsliv utspelar sig lokalt, är det

också här som EU och staten tänker sig att många av de viktiga förändringarna ska komma till stånd.

Vilka är då de nationella 2020-mål som kommunen ska vara med och bidra till?

1. **50 % av den energi vi använder år 2020 ska vara förnyelsebar**
2. **Fram till 2020 ska vi tillsammans ha minskat utsläppen av koldioxid med 40 %**
3. **2020 ska vi uppnått en 20 % effektivare energianvändning**

... möter Söderköpings lokala 2020-mål

De nationella energi- och klimatmålen är dock inte de enda målen att ta hänsyn till i utvecklingen av ett hållbart energisystem i Söderköping.

I *Vision Söderköping 2020* har Söderköpings kommun tagit fram egna mål för utvecklingen av kommunen fram till 2020. Några av de viktigaste målen är att Söderköping ska växa – med 2000 nya invånare fram till 2020 – och att Söderköping ska kunna fortsätta att utveckla attraktiva livs- och boendemiljöer.

I mötet mellan de lokala 2020-målen och de nationella 2020-målen uppstår en utmaning! Kan vi både bli fler och minska vår klimat- och miljöpåverkan? Hur skapar man attraktiva livs- och boendemiljöer samtidigt som man anpassar dem till skarp miljökrav?

Under workshopen tog vi oss därför an följande centrala frågor:

Hur får vi de olika målen för 2020 att samverka?

Hur kan vi växa hållbart?

Produktionen av förnyelsebar energi i kommunen: idag (blå), i 0-alternativet för 2020 (röd) och målnivån för 2020 (grön)

Användning av diesel och bensin i kommunen: idag (blå), i 0-alternativet för 2020 (röd) och målnivån för 2020 (grön)

Användningen av energi i kommunen för el- och värme: idag (blå), i 0-alternativet för 2020 (röd) och målnivån för 2020 (grön)

Totala koldioxidutsläpp i kommunen: idag (vänster, gul-vitt), i 0-alternativet för 2020 (mitten, orangea) och målnivån för 2020 (höger, grön-vitt)

Var står vi? Vart ska vi?

För att kunna hitta vägar framåt är det viktigt att veta var man står och hur långt man har kvar för att nå de mål man strävar efter.

För att illustrera detta visualiserade Anna-Lena Johansson från tekniska förvaltningen i Söderköping, kommunens nuläge, målläge och 0-alternativ. Nuläget beskriver var Söderköping står i dag. Målläget beskriver var Söderköping borde stå 2020 om de nationella klimat- och energimålen ska nås. 0-alternativet, slutligen, visar var Söderköping riskerar att hamna 2020 om kommunen eller andra aktörer inte vidtar några åtgärder.

Tillsammans granskade vi situationen inom områdena: produktion av förnyelsebar energi, användning av diesel och bensin för transporter, användning av energi för värme och el samt det totala koldioxidutsläppet i kommunen som geografiskt område.

Med hjälp av denna illustration kunde vi se att Söderköping står inför flera utmaningar om vi vill nå de nationella klimat- och energimålen 2020.

Här finns alltså stort behov av visionära tankar och konkreta åtgärder!

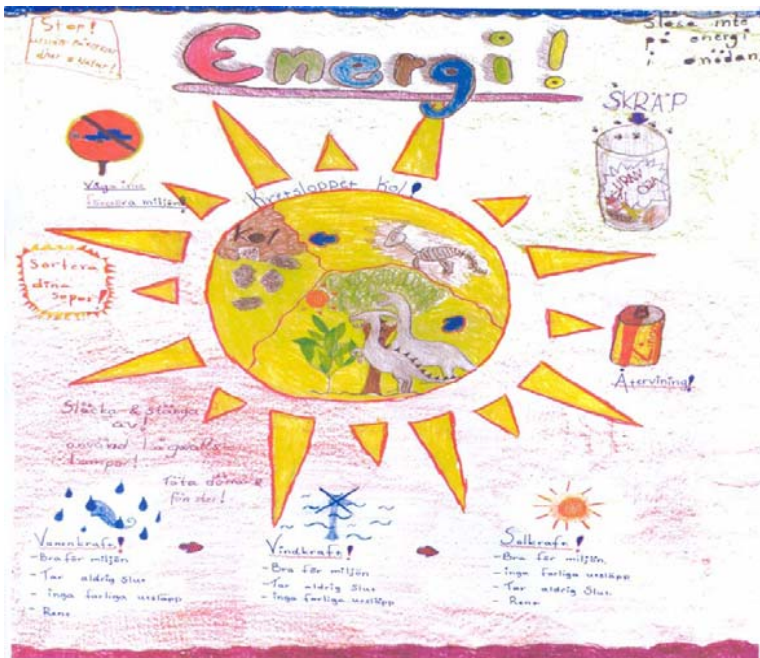
Visionsworkshopen: Hur ser det hållbara vardagslivet ut 2020?

Efter att på detta sätt illustrerat och diskuterat relationen mellan nuläge, målläge och 0-alternativ, var det dags att sätta igång det visionära arbetet. Den fråga vi ställde oss var:

Hur ser det hållbara vardagslivet ut i Söderköping 2020 ... för hushållen, företagen och den kommunala organisationen?

Vi genomförde arbetet i tre grupper – en hushållsgrupp, en företagsgrupp och en kommungrupp. Varje grupp fick i uppdrag att skapa en utställning kring framtidens vardag genom att beskriva:

- Varifrån får vi vår el och värme? Och hur använder vi den?
- Hur rör vi oss själva, och hur transporterar vi våra varor?
- Hur bidrar vi till att minska energianvändningen?
- Hur bidrar vi till att producera förnyelsebar energi?

Framtidens hållbara hushåll

”Hushållsgruppen” visionerar!

Framtidens vardag på landsbygden:

Framtidsfamiljen på landsbygden bor och verkar på en hästgård vid Höllerstadssjön. Gården består av ett boningshus på 4 rum och kök samt ett stall. Här bor två vuxna och tre barn (6, 8 och 10 år gamla). En av de vuxna är agronom och arbetar med den egna rörelsen. Den andre arbetar, efter 5 års universitetsstudier, som miljökommunikatör. För att spara in på transporterna arbetar hon/han hemma 3 dagar i veckan och från ett lokalt företagscenter 2 dagar i veckan.

Med gården som grund driver familjen flera olika verksamheter. De producerar hagmarkskött och har en egen gårdsbutik. De erbjuder också naturupplevelser och ”Bed in box” för turister. Tillsammans med andra aktörer i bygden driver de ett lokalt bryggeri och slakteri.

Familjen bidrar också till det hållbara energisystemet genom att producera biogas till de egna maskinerna. Överskottet av gödsel transporteras till ett lokalt biogasverk. Boningshuset värms upp med ved från den egna skogen. När familjen reser på semester, kompenserar de sina utsläpp genom att plantera träd.

Familjens motto: Hellre biologisk mångfald än enfald!

Utmaningen! Hur ser framtidens hållbara vardagsliv ut i en tätort som Söderköpings stad 2020?

Framtidens vardag i tätorten:

Vår stadsfamilj bor i Mariehovs trädgårdsstad i ett passivhus med 12 lägenheter. Lägenheten är på 100 kvadratmeter och är anpassad för alla åldrar. Familjen består av två vuxna och två barn (6 och 12 år). En av de vuxna jobbar inom vården och har sin arbetsplats nära hemmet. Den andra vuxna pendlar till grannstaden för sitt arbete. Även om de inte har det som sin profession har de båda skaffat sig grundläggande kunskaper om miljö och energi via studiecirkel och andra utbildningsfora.

Tillsammans har familjen bestämt sig för att sträva efter att leva koldioxidneutralt. Därför har de gått med i en bilpool som de använder för längre resor eller när de behöver frakta saker. För vardagsresorna är det cykeln eller kollektivtrafiken som gäller.

En stor del av sin mat odlar de själva i det växthus som delas av familjerna i huset. Det de inte själva kan producera försöker de köpa i gårdsbutiker runt omkring och hagmarkskött är en av favoriterna. Kompost från odling och matlagning sänds till Norrköping för biogasproduktion och därifrån får de sedan ny matjord och biogas till spisen och bilpoolen.

För att inte skapa ett allt för stort ekologiskt fotavtryck väljer familjen att semestra i Sverige. De letar efter naturupplevelser som de kan nå med tåg, cykel eller båt.

Familjens motto: Med miljön in i framtiden!

Framtidens hållbara företag(ande)

Samverkan, inte bara konkurrens

Framtidens företag möter klimat- och energiutmaningarna lika mycket genom samverkan som genom konkurrens. Allt fler företag nyttjar och bidrar till gemensamma system som fjärrvärme, spårbunden kollektivtrafik, samordnade varutransporter, slutna kretslopp för avfallsprodukter, återvinning av spillvärme m.m. Även en del innovativa lösningar prövas, som kooperativt finansierad vindkraft och biogasproduktion samt ett medvetet arbete för att utveckla lokala marknader för de varor och tjänster som produceras.

Klimatsmart teknik införs

Också inom företagen har flera förändringar skett. Många företag har genomfört ordentliga energideklarationer och därefter arbetat med att få bort "tomgångskörning" och installera mer energisnål teknik.

Personalen blir nyckelaktörer

Även personalen spelar här en viktig roll. Genom att samåka till arbetet, cykla eller använda kollektivtrafik har både trycket på trafiksystemen och på miljön minskat. Genom kurser och nya rutiner har många också lärt sig mer klimat- och energismarta rutiner på jobbet. "Släck-lampan/datorn-efter-dig" och "kopiera-dubbelsidigt" är nu det minsta man förväntar sig av alla.

Utmaningen: Hur kan framtidens hållbara företag och företagande se ut?

”Företagsgruppen” visionerar!

Kommunen ställer krav – och stöttar!

Kommunen har också bidragit till möjligheterna att driva mer klimatsmarta företag. Dels har kommunen skapat ett klimatsmart industriområde och företagshus för nyetablering. En särskild satsning har också gjorts för att stödja utvecklingen och etableringen av ekologiska och klimatsmarta livsmedelsföretag.

Framtidens hållbara kommun

Sedan flera år arbetar kommun brett med klimat- och energifrågorna – både internt i organisationen och externt i lokalsamhället. 5 områden står i fokus.

Att föregå med gott exempel:

- Alla kommunägda hus energideklarerats och ses över enligt en energi- och klimathandlingsplan
- Kommunen installerar solceller och deltar i uppförandet av nya klimatsmarta energisystem
- Kommunen har köpt in nya miljövänliga bilar och tjänstecyklar och installerat laddningsställen som också är öppna för allmänheten
- Kommunen genomför ofta olika klimat- och energikampanjer av typen "cykelmilen"
- Kommunen marknadsför och visar upp goda klimat- och energiexempel för att sprida dem vidare.

Klimat- och energismarta policys och arbetsorganisationer:

- Kommunen har tagit fram och utvecklar ständigt sin respolicy så att den ställer krav på klimatsmarta och miljöanpassade resor
- Kommunen har tagit fram och utvecklar ständigt sin upphandlingspolicy så att de varor och tjänster som köps in har så liten klimatpåverkan som möjligt.
- Kommunen har infört en tvärpolitisk energi- och klimatnämnd och på varje verksamhet finns en "energijägare"

Utmaningen: Hur arbetar och organiserar sig framtidens hållbara kommun?

”Kommungruppen” visionerar!

Utbildning, kunskap och kompetens

- I skolan genomförs en obligatorisk introduktion till energi- och miljöfrågororna i varje klass. Skolan arbetar även däremellan med olika klimat- energi- och miljöaktiviteter
- Kommunens personal får genomgå olika former av miljö-, klimat- och energiutbildningar, bl.a.i ”eko-driving”.
- Vårdtagare inom kommunens verksamheter ges information och utbildningar i frågor som berör klimatet, miljön och energin.
- Särskilda utbildningar och informationsträffar har inrättats för politiker för att öka kunskapen, kompetensen och diskussionen kring energi-, klimat- och miljöfrågor.

Energifrågorna har blivit en naturlig del av planeringen

- Klimat- och energirelaterade frågor är en naturlig del av den fysiska planeringen: uppvärmning, möjligheten att bygga ”passivhus”, bättre gång- och cykelmöjligheter, kollektivtrafik och spårvägar
- Kommunen använder också sina planeringsverktyg för att aktivt verka för t.ex. vindkraftsetablering på lämpliga platser
- Kommunen använder också sitt kommunala fastighetsbolag för att genomföra förändringar i byggande, boende och beteende
- I den mån det går planeras arbetstider och mötestider så att personal, folkvalda, besökare m.m. kan samåka eller nyttja kollektivtrafiken för sina resor.
- När nya arbetsplatser planeras byggs de klimatsmart och kan man gå eller cykla till jobbet erbjuds man ingen parkeringsplats

Framtidens hållbara vardagsliv: en sammanfattning

Efter att ha presenterat och diskuterat de tre gruppernas bilder av framtidens vardagsliv i hushållen, företagen och den kommunala organisationen försökte vi oss på en gemensam sammanfattning.

- **Många vill mycket!** Det är tydligt att här finns en vilja till förändring och att många ser nya möjligheter att ta till vara.
- **Samverkan är framtidens melodi!** Många av förslagen pekar på att samverkan samt gemensamma lösningar och system är viktiga strategiska verktyg.
- **Vi behöver alla höja vår kunskap och kompetens!** Energi- och klimatfrågorna är komplexa och det behövs ofta insatser för att höja olika aktörers kunskaper och kompetenser.
- **Vi behöver bli bättre på att styra och säkra arbetet!** För ett effektivt arbete behövs nya rutiner och ledningssystem och vi måste också bli bättre på att planera, certifiera och skapa ramar kring arbetet för oss själva och andra.
- **Vi behöver både visa goda exempel, vara pedagogiska och realistiska!** Att kommunicera behovet av förändringar är inte lätt. Vi behöver rikta våra budskap, vara konkreta och pedagogiska. Utan att tappa realism och trovärdighet.
- **Söderköping bör ta tillvara småskalighet och närhet!** Olika aktörer i Söderköping har goda förutsättningar att arbeta tillsammans och bygga en hållbar framtid på småskalighet och den närhet – kvaliteter som redan finns här!

Hur går vi vidare? Från visioner till konkreta åtgärder!

Genom visionsworkshopen har vi lyft fram flera spännande bilder av framtidens hållbara vardagsliv i Söderköping. Nu måste dock visionerna diskuteras, utvecklas och konkretiseras. Det är ett arbete som bara har börjat – och där du är varmt välkommen att delta. Kontaktperson anna-lena.johansson@soderkoping.se 0121-186 56.